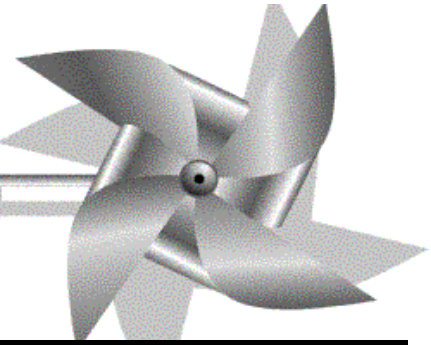

FORGÓ

A Kiss Áron Magyar Játék Társaság lapja. Megjelenik negyedévente.
VI. évfolyam 4. szám, 2005. december – 2006. január.

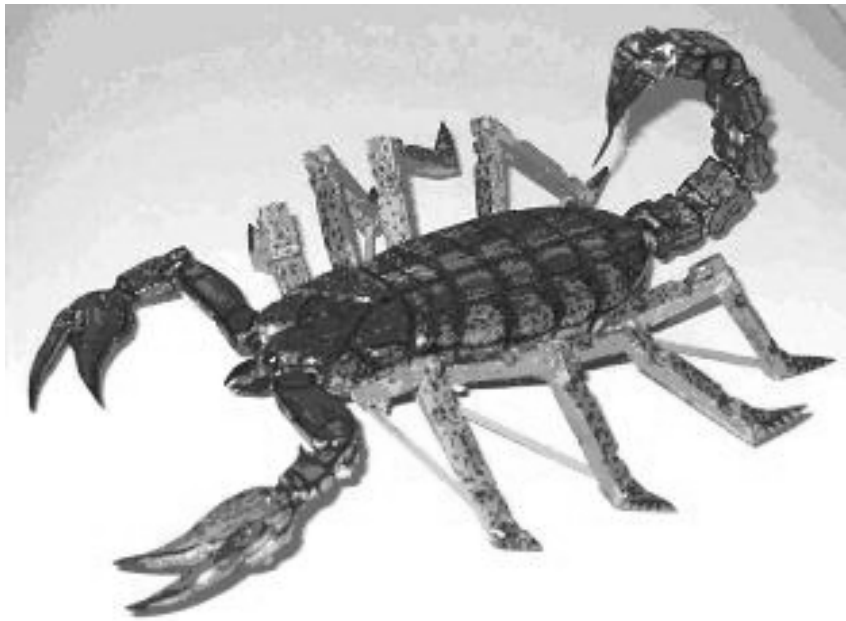
Kedves Tagtársak, Barátaink!

Boldog újévet! Sok jó munkát, sok örömet, vidám és ötletes játékot az új évben! Köszönjük az ünnepi jó kívánságokat! Átcsúszott a *Forgó* megjelenése az újévre, mert karácsony előtt költöztünk. A címünk változatlan maradt, az Óbudai Múzeum egy másik, szebb helyiségében kapott helyet irodánk, amelyben méltóbb módon tudjuk fogadni belátogató Tagtársainkat.

Az újévet pályázatok, jelentések írásával kezdjük, de már eredményről is beszámolhatunk. A Nemzeti Kulturális Alapprogram jóvoltából folytatni tudjuk a *Forgó* megjelenését, a Róza baba programot és *Játékkultúra, játékművészet – újabb törekvések, új megközelítések* címmel előadássorozatot tarthatunk.

Társaságunk számára az év nagy eseménye lesz a győri babarendezvények 10., jubileumi megrendezése, amelynek kezdetektől lelkes együttműködői, segítői, népszerűsítői vagyunk, s amelyen részt venni sok Tagtársunknak gyönyörűsége, ösztönzője, fejlesztője. Most különösen hívunk, várunk mindenkit a nagy alkalomra, mind kiállítónak, mind résztvevőnek, mert idén az előző évek munkájának beért termését is láthatjuk, ilyen gazdag élményben, ennyiféle kiállításban most lesz először részünk. KEGLOVICH FERENCNÉ ZITA előzetese és ZORKÓCZY ÉVA levele mind arra ösztönöz, hogy aki teheti, ki ne hagyja ezt a nagy ese-

ményt. Az áprilisban bemutatásra kerülő országos *Amator Artium* kiállításra bekerült játékok Társaságunk játékkészítő Tagjainak igényes munkájáról tesznek tanúságot. Emellett számos kiállításról, kisebb-nagyobb rendezvényről adhatunk hírt. Sikeresen működünk együtt a múlt évben az Óbudai Múzeummal, a Textilmúzeummal, a Millená-

ris Kht-vel, s erre törekszünk 2006-ban is.

A média, a sajtó mindinkább érdeklődik a játék iránt. Különösen az ünnepi időszakban számos interjú hangzott el és volt látható, több írásban is megjelent a játékkultúráról illetve Társaságunkról is. Legjobban azonban a rendezvényeken ismerhető meg a Társaság. Tehát szeretettel várjuk minél többször!

Dr. Györgyi Erzsébet

Meghívó

Jubileumi babás rendezvények 2006-ban a győri Zichy-palota szervezésében

2006-ban tíz éves lesz a Nemzetközi Babakiállítás és a többi rendezvény. A jubileumi év tiszteletére a rendezők egy igazi ünnepi programsorozatot állítottak össze.

A Nemzetközi Babakiállításon kívül még két helyszínen lesz majd babakiállítás: a Városi Művészeti Múzeum az elmúlt évek kiemelkedő alkotásaiból válogatott meghívásos kiállításának ad otthont *A baba ma - kortárs művészek alkotásai - Válogatás a Nemzetközi Babakiállítások díjnyertes alkotásaiból* címmel (május 25 - július 2).

A Xántus János Megyei Múzeumban ZORKÓCZY ÉVA *Egy hazában - elfelejtett paraszti viseletek* című gyűjteményes kiállítása lesz látható (május 4 - június 10).

Társintézményünk, a Városi Könyvtár Galériája is szervez ebben az időszakban egy kisebb babakiállítást. A könyvtár 2006-ban a család témája köré szervezi programjait, így ez lesz a babakiállítás fő motívuma is. A főként környékbeli alkotók munkáit bemutató kiállítás május 25-én nyílik.

Az Országos Babakészítési Verseny ajánlott témája egyrészt a Mozart emlékévé - halálának 250. évfordulója - kapcsán *Mozart és az általa teremtett operahősök*.

Másrészt, a GDS mottóra reflektálva: „Világméretű barátság a babák által” - a különböző népek babái, játék babái, meseviláguk megelevenítése.

Harmadrészt pedig a mítoszok és legendák.

A tervek szerint a Nemzetközi Babakiállítás 2006. május 4-én nyílik a Zichy-palotában, és 3 hétig tart nyitva.

A versenyre nevezett alkotások zsűrizésére a kiállítás előtt kerül sor, így a megnyitón egyben a díjkiosztó ünnepség is lesz.

A kiállításokat baba- és mackókészítő foglalkozások kísérik - gyermekek és felnőttek számára.

A Közép-Európai Babakonferencia május 25-27-én kerül megrendezésre. A három nap alatt lehetőség nyílik a zsűritagokkal való konzultációra, valamint kerekasztal beszélge-

tésekre, melyek még jobban elősegítik a baba-barátok közötti eszmecserét.

Keglóvich Ferencné

Babakészítő tanfolyam Nyíregyházán és Budapesten

2001-től 2004-ig készült ZORKÓCZY MIKLÓSNÉ ÉVA *Róza babája* Nyíregyházán Társaságunk és megyei szervezete szervezésében. 2005-ben már Budapesten rendeztük meg ezt a programot, mivel már az egész országból, sőt a határon túlról is érdeklődtek iránta. Róza baba 2006-ban is várja barátait a Textilmúzeumban június 22-24 között, sőt valamivel tovább is, mivel a Múzeumok hosszú éjszakájának is ő lesz a főszereplője. Részletes program a következő *Forgóban*. A szabolcsi fővárosban sem szűnt meg babaművészet tanítása. A nyíregyháza-butykai Róza baba programok alkalmával a kezdők számára is volt oktatás, őket SOMNÉ GRÉTIKE tanította nagy sikerrel. Felmérve a helyi igényeket - a mátészalkai és környékbeli óvónők nagy csoportjának érdeklődésére - DR. PUSKÁSNÉ OLÁH JÚLIA, Társaságunk megyei szervezetének vezetője őt hívta meg babakészítést oktatni 2005 elejétől, havi rendszerességgel. Egy-egy tanfolyamon 35-40 résztvevő tanulja tőle a babakészítés elemeitől induló, abban fokozatosan előrehaladó képzésben a mind bonyolultabb feladatokat megoldani.

Az alábbi élménybeszámoló közvetíti a résztvevők lelkes és szorgalmas, elhivatott munkáját, bizalommal várhatjuk az új generáció kibontakozását. Az első tanfolyamból 25-en készítették el a vizsgamunkát és erről tanúsítványt kaptak.

A következő, középfokú kurzus február 4-én indul, amelyen a vizsgázott hallgatók vehetnek részt. Kellő számú - 20 fő - jelentkezése esetén alapfokú tanfolyam is indul. Kedvcsinálónak íme az alábbi élménybeszámoló!

A megye területéről szeretettel várja a részt venni szándékozók jelentkezését dr. Puskásné Oláh Júlia, telefon: 42/310-893, 06-30/448-5500.

Gy. E.

Divatrajzok az 1950-60-as évekből

Válogatás az Adattár anyagából

Az Iparművészeti Múzeum fenti című kiállítását 2006. január 12-én 16 órakor megnyitotta: ZOÓB KATI iparművész-divattervező

A kiállításához kapcsolódó rendezvényekből:

Teadélutánok – a beszélgetések háziasszonya ENDREI JUDIT.

Február 25. 15 óra: Beszélgetés a kor hangulatát felidéző könyvek szerzőivel

Vendégeink: DOGOSSY KATALIN újságíró és ÁCS IRÉN fotóművész, az „Azok a jó kis hatvanas évek” című könyv alkotói, GÁL LÁSZLÓ „átlagember”, a *Csak a szépre...* című könyv írója, valamint PRAKFAI ENDRE művész-történész, a kor építészeti szakértője

Ezen a délutánon lehetőség nyílik a fenti könyvek megvásárlására és dedikálására is.

Március 25. 15 óra: Színház és divat. Vendégeink LOLEH BELLO: *A csütörtöki hölgyek* című darabjának szereplői: BÉRES ILONA, MOÓR MARIANNA, TORDAI TERI színművésznők, illetve GYARMATHY ÁGNES jelmeztervező és SOMMER KATALIN maszkmester

Gyerekfoglalkozások: február 18. 10-13 óra.

A foglalkozások résztvevői korabeli minták alapján öltöztetőbabákat készítenek papírból, textilből, BERHIDAI MAGDOLNA és SZÉKELY ÁGNES iparművész-múzeumpedagógusok irányításával.

Záró rendezvény április 1-én: A Magyar Iparművészeti Egyetem hallgatóinak divatbemutatója.

Farsangi maszkkészítő játszóház a Textilmúzeumban

Szeretettel várjuk bármely korosztályból mindazok jelentkezését, akik élethű, saját arcra formázott álarcot kívánnak készíteni és viselni az idején farsangon. Az ember- és környezetbarát anyagból kreált maszkot ÉK ERZSÉBET iparművész-jelmeztervező segítségével mindenki ízlése és kívánsága szerint díszítheti, festheti. A program időpontja: 2006. február 3. (péntek) 10 és 16 óra között 2006. február 10. (péntek) 10 és 16 óra között. Helye: Textilmúzeum, 1036 Budapest, Lajos utca 138. 2006. január 30-ig várjuk szíves jelentkezésüket a 06-1/430-1387-es telefonon vagy a textilmuzeum@axelero.hu e-mail-címen!

Babáztunk!

2005 januárjában az Aranykapu Népművészeti Egyesület Közhasznú Szervezet és a Kiss Áron Magyar Játék Társaság Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Tagcsoportja szervezésében egy lelkes kis csoport Waldorf baba készítésre jött össze Nyíregyházán, a Civil Házban. Nagy alkotási vágy és még nagyobb kíváncsiság volt mindenkiben, vajon mire vállalkoztunk, hogy fogunk helytállni, és főleg milyen babákat fogunk alkotni?

SOMNÉ GRÉTIKE mint oktató mindenki csodálatát kivívta. Mondtuk is párszor: ha nem lenne, ki kéne találni! Mint egy jó anya, mindenkire figyelt, tanácsokat osztogatott, segített, mondván, hogy minél több okos és hasznos tudományt „szívjunk magunkba”. Az éppen soros feladatunkon kívül mindig kedveskedett nekünk valamivel, így aztán olyanok lettünk mellette, mint a gyerekek, már alig vártuk a következő találkozást vele.

Havonta egy alkalommal jöttünk össze alkotni, és mindig más-más babát készítettünk. Készült marokbaba, tulipán baba, felhőbaba, pólyásbaba, minibaba, ülőbaba stb. Bár egy szabásminta alapján dolgoztunk, mégis elmondhatjuk, hogy csupa „baba egyéniségek” születtek a szorgos kezek munkái során. Mindannyian büszkén nézegettük az elkészült babacsaládot, sokan még nevet is adtak az elkészült alkotásoknak.

A foglalkozásokon olyan gyorsan rohant az idő, hogy teljesen belefeledkeztünk a nagy „babázásba”. Legutóbb Grétike részéről elhangzott a nagy kérdés: „Fiú, vagy lány babát készítsünk a legközelebbi alkalommal?” – melyre, nem meglepően – szinte egyhangúlag jött a válasz, mindkettőt! Mivel az utóbbi időben már kicsit mohók is lettünk – hiszen egyre több babával szeretnénk dicsekedni környezetünknek –, ezért közös akarattal már meg is szavaztuk, hogy az elkövetkező alkalommal Grétike virágbabáinak elkészítési fortélyait fogjuk megtanulni.

Mi, akik részesei lehettünk a nagy életből ennek a baba alkotói csodának, elmondhatjuk, hogy lezárult egy időszak, kijártuk az alap iskolát, melyről tanúsítványt is kaptunk. Ez a tanfolyam nagyon sok szép élményt, és sok új barátot adott nekünk.

Viszont kezdődik is egy másik időszak,

amikor újabb csodák várnak ránk, és remélhetőleg újabb sikerélmények. Ez nem csak rajtunk múlik, hiszen kérjük és várjuk is minden érintett segítségét, támogatását ahhoz, hogy tanulmányainkat folytathassuk, és egyszer majd mi is Grétike nyomaiba léphessünk, az átadott tudományát mindenkinek büszkén hirdessük!

Nyíregyháza, 2005. december 8.

Fejesné Magdi

A babák világa, a világ babái

A nyíregyházi ÖRDÖGH JÁNOSNÉ KOVÁCS ESZTER gyűjteményéből összeállított tárlatot január 18-án, délután 4 órakor V. SZATHMÁRI IBOLYA megyei múzeumigazgató nyitotta meg. Közreműködtek a Radnóti úti óvoda gyermekei. A gyűjtő 15 éve vásárolt egy tiroli népviseletbe öltöztetett babát Németországban, azóta több mint 400 babát gyűjtött. A tárlat április 10-ig tekinthető meg a Bihari Múzeumban, Berettyóújfaluban, Kossuth L. utca 36. 4100. Telefon: 54/402-390.

25 éves a Szórákaténusz

A Szórákaténusz Játékmúzeum és Műhely ez év decemberében ünnepli 25. születésnapját. Az eltelt negyedszázad alatt 841 ezer látogatót vonzottak az állandó és időszakos kiállítások; míg 252 ezer gyermek és felnőtt vett részt a játékkészítő és kézműves foglalkozásokon, az aprók táncán, a különféle szakkörökben; tanfolyamokon, továbbképzéseken, konferenciákon vagy a Tájak-Korok-Múzeumok Egyesület és a múzeum baráti kör összejövetelein.

Kulturális örökségünk becses őrzői az adott kort hűen tükröző játékok, játékszokások, leírások. Az intézmény alapvető feladata a magyar és az egyetemes játékkultúra értékeinek gyűjtése, tudományos feldolgozása, kiállításokon történő bemutatása. Meghatározó fejlesztési szempont a teljes magyar játékkultúrát reprezentáló tárgyak, dokumentumok gyűjtése.

A múzeum gyűjteménye ma már közel 18 ezer darabból áll. A vásárlások mellett jelentősek a pályázatok útján, illetve az ajándékozások révén kapott családi, polgári játékszerek és könyvritkaságok.

Saját jubileumát és az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulóját új időszakos kiállítással ünnepli az intézmény, megidézve a kor játék- és gyermekvilágát.

Kérjük, emlékezzenek velünk!

Várunk:

- korabeli játékokat, azokat őrző fényképeket, filmeket (vagy ezek másolatait) és mesekönyveket;

- visszaemlékezéseiket 1956 karácsonyára;

- játékkészítők és -kereskedők fennmaradt tárgyi és írásos emlékeit;

- valamint minden olyan dokumentumot, mely teljesebbé teszi a kiállítást, megmutatva az ötvenes évek ünnep- és hétköznapi gyermek- és játékvilágát ma élő emlékezőknek és e kort nem ismerőknek egyaránt.

Kérjük, visszaemlékezéseiket legfeljebb 5 oldalon foglalják össze és jelezzék, hogy a játéktárgyakat, fényképeket, filmeket (másolataikat), mesekönyveket visszakerít-e a kiállítás zárásakor, vagy a Szórákaténusz Játékmúzeum és Műhely gyűjteményét gazdagítják ajándékukkal.

További információ:

KALMÁR ÁGNES művészettörténész, a kiállítás rendezője, 6000 Kecskemét, Gáspár András utca 11. Telefon/fax: 76/481-469.

E-mail: kalmar.agnes@szorakatenusz.hu.

✱

ANTONI ROZÁLIA és NÁDAS LÁSZLÓ játéktervező iparművészek életmű kiállítása a Szórákaténusz Játékmúzeum és Műhelyben február 25-én szombaton 11 órakor nyílik, megnyitja FELEDI BALÁZS művészeti író. A kiállítás az alkotók 4 évtizedes életműjében keresztül egy egész korszak játékalkotói világába nyújt bepillantást.

Könyvbemutató

Az ANTONI ROZÁLIA és NÁDAS LÁSZLÓ játéktervező iparművészek életmű-kiállítását ismertető kiadvány bemutatója március 31-én 15 órakor lesz a Lítea Könyvszalonban, Budapest I. Hess András tér 4. Fortuna udvar. Háziasszony KALMÁR ÁGNES.

✱

Kézműves Játékok, játékos kézművesek címmel a Játék Céh kiállítása március 18-án délután nyílik a Magyar Népi Iparművészet Múzeumban, Kecskemét, Serfőző utca 19. A megnyitó napján kézműves játszóházat ren-

deznek a Céh tagjai a gyerekeknek, és játékvásár is lesz. A rendezvény a Kecskeméti Tavaszi Fesztivál része a Népi Iparművészeti Múzeumban. Megnyitja KALMÁR ÁGNES.

A Napkirályfi díszbemutatója

*A Garabonciás Együttes
táncjátéka Lully zenéjére*

Koreográfusa ARANYOS ÁGOTA, játékmestere TARCSA ZOLTÁN, szerkesztő - művészeti vezető VÁRADI ISTVÁN, jelmezterv ARANYOS ÁGOTA, kivitelező STEIB TIBOR.

A bemutató 2005. október 16-án, vasárnap, 18 órakor volt a Budapest Bábszínházban. December 11-én és 18-án 15:30 órakor volt látható ismét a Gödöllői Királyi Kastély Barokk színházában. A XIV. Lajos francia király - a Napkirály - 15 éves kori életét, művészi ambícióját megjelenítő táncjáték legközelebb a Ferencvárosi Művelődési Központ színháztermében, március 4-én látható.

Részletes információ: www.garaboncias.hu.

A Piccolo Színház bérlete, a Garabonciás tarisznya idén új színeket mutat. Február 11-én *Maskarás* címmel rendeznek farsangi műsort, melyben partnereik világjárt fiatal bohócok lesznek.

A sok t betűs *Történelmi Társas Táncosok Találkozója*ra negyedik alkalommal kerül sor március 4-én, a Nemzeti Kulturális Alapprogram, a Magyar Művelődési Intézet, és a házigazda Ferencvárosi Művelődési Központ jóvoltából. Szakmai szervező a Garabonciás Művészetpedagógiai Műhely. Tájékoztató és a jelentkezés módja honlapjukon található.

A Garabonciás Alapítvány művészetpedagógiai műhelye eddig is sokat tett a történelmi kultúra műveléséért. A Garabonciás Művészeti Tanterv több művészetoktatási területet egyesít, az interneten megtalálható. Történelmi társastánc tanfolyamuk kilencedik alkalommal népszerűsíti a műfajt, tánckönyveik keresettek. Idén negyedik alkalommal rendezik meg a történelmi társastáncosok találkozóját.

Február 7-8-án, *Garabonciás Művészetpedagógiai Napok* címmel rendeznek bemutatókkal színesített konferenciát a művészetoktatásról a Ferencvárosi Művelődési Központban. Tájékoztató és a jelentkezés módja honlapjukon megtalálható. A garabonciások gyakori vendégei a Budapesti Történelmi Múzeum jelmezes reneszánsz játékaiknak. A *Mátyás király farsangja* című gyerekprogramban is szerepelnek garabonciások, február 18-án, szombaton (kezdeté 10 órakor).

A garabonciások újabb táncjátéka, a *Mátyás király korát idéző táncjáték* bemutatóját a Tánc Világnapjára, a Duna Palotába tervezik.

A történelmi játékok iránt érdeklődők figyelmébe ajánljuk, hogy Mátyás deák barátaik klub működik a Ferencvárosi Művelődési Központban (Budapest, IX. Haller utca 27., telefon: 216-1300, 215-5741), amelynek keretében a gyermekek megismerkedhetnek a királyi udvar kedvelt játékaival. A részvétel díjmentes.

A Garabonciás Együttes 4-6. osztályosok jelentkezését várja, a jelentkezés módja honlapjukon megtalálható.

Szeretettel várja az érdeklődőket STEPHANUS mester (VÁRADI ISTVÁN), Mátyás deák udvarmestere.

Játékóra? A mi iskolánkban nincs ilyen tantárgy!

Ingyenes játékos oktatási program
a Jövő Házában, az Internet Játékházban

Pontosan ezért érdemes eljönni a foglalkozásra. Kulturális, ismeretterjesztő, kreatívfejlesztő program. Különlegessége, hogy összekapcsolja a különböző tudomány- és művészeti területeket, új összefüggéseket mutat be, és ennek segítségével mélyíti el a megszerzett tudást, ráadásul mindezt játékos, kreatív módon. Bemutatja, hogyan hasznosíthatók az informatika segítségével megszerzett ismeretek a hétköznapi életben, legyen az iskolai tanulás, önálló házi feladat, kulturális ismeretszerzés vagy tájékozódás a világban. Beilleszthető az iskolai tantárgyak keretébe, de sok esetben lebontja az egyes területek határait.

Érdekes Internet kikötőket keresünk fel és CD-ROM enciklopédiákban „lapozunk”. A foglalkozás keretében az összegyűjtött információk alapján játékokat és egyéb tárgyakat készítünk, ill. csoportos élő játszásra nyílik lehetőség a számítógépek mellett. Az ismeretek megszerzésének során segít elsajátítani a számítógépes információkeresés, -feldolgozás és -átadás módjait is. Az óra során segédanyagokat kapnak a tanulók, az óra elvégését személyre szóló oklevéllel igazoljuk.

A diákok életkorától, számítástechnikai alapképzettségétől és attitűdjétől függően ugyanaz a foglalkozás hol játékosabb, hol tudományosabb, hol tanulósbab, hol szórazkozhatóbb jellegű.

Saját, kidolgozott, sok helyen, több éve már sikeresen alkalmazott módszertanunk alapján épülnek fel a foglalkozások. A tematika kidolgozását a Soros Alapítvány támogatta.

Választható témakörök többek között: *Nyelvi és irodalmi játékok, Kreatívfejlesztés, Illúziók, Origami, Kártyaképek-kártyajátékok, Bábjáték-bábművészet, Játékkincseink.*

Szerdai napokon 4 foglalkozást tartunk, 1 foglalkozás 90 perces. Iskolai osztályok, szakörök, napközis csoportok jelentkezését várjuk, elsősorban 8 éves kortól 18 éves korig. Speciális esetekben 6-7 éveseknek, ill. felsőfokú intézmények (főként óvónő, pedagógusképzés) hallgatóinak, ill. felnőtt csoportoknak is tudunk foglalkozást biztosítani. Számító-

gép használatban kezdők és haladók egyaránt találnak nálunk érdekességeket.

A foglalkozások ingyenesek! Minden csoport, amely a Jövő Házába megváltotta a belépőjét, előzetes bejelentkezés alapján ingyenesen részt vehet a Játékórán!

Hívjon minket a 06-20/252-6304 számon, vagy írjon az info@homoludens.hu címre. Részletes információkat, képeket régebbi rendezvényeinkről a www.homoludens.hu címen találhat. Postai címünk: CSÁNYI JÁNOS, Internet Játékház, 1277 Budapest, Pf. 111.

Babák korhű kosztümökben címmel nyílik kiállítás január 31-én 16 órakor a budapesti Orosz Kulturális Központban (1062 Budapest Andrassy út 120., tel.: 332-2154, web: www.ruscenter.hu) a szentpétervári Potyesnij Promiszel ipari társaság orosz népviseletbe öltöztetett babáit mutatja be.

Minden baba elismert mester egyedi munkája, a kollekción már több országban nagy sikert aratott.

Megnyitja DR. GYÖRGYI ERZSÉBET. Február 10-ig látható. (Képek a 6. és 7. oldalon.)

2006 március 31-én és április 1-2-án második alkalommal kerül megrendezésre a *MoJaHo Modell, Játék, Hobbi Kiállítás és Vásár*. A budapesti rendezvényre várják mindazokat a játégyártókat és kereskedőket, akik be kívánják mutatni kínálatukat a szakmai- és a nagyközönségnek.

Tájékozódhatnak a www.mojaho.hu honlapon vagy érdeklődhetnek FENYVES JÚLIÁNÁL: Telefon: 1/306-1542, e-mail: fenyves.julia@toppoint.hu

Pályázat

A Visegrádi Mátyás Király Művelődési Ház és a Szent György Lovagrend 2006. évi történelmi kosztümös babapályázatára az Anjou és Mátyás kori lakodalom, a menyegző bármely jelenetének megformálását várják a Palotajátékok idejére.

Gratulálunk

VARGA MARIANN néprajzkutató, a győri baba rendezvények előadója és zsűrora kerek születésnapjáról a Magyar Néprajzi Társaság ünnepi ülésen emlékezett meg 2006. január 19-én. Társaságunk részéről a soros elnök köszöntötte, közvetítve a Bababarátok jókívánságait is.

A XVIII. kerületi Pedagógiai Intézet és Helytörténeti Gyűjtemény az Eszterlánc Óvoda épületében (XVIII. kerület, Kondor Béla sétány 3.) működő kiállító teremben. Gyermekek játékok című, óvoda- és játéktörténeti kiállítást rendezett, melyet 2005. szeptember 26-án

DR. GYÖRGYI ERZSÉBET nyitott meg. A vendégkiállítók - Karlócai Mariann magángyűjtő és a Kispesti Helytörténeti Gyűjtemény - anyaga 2005. december végéig volt megtekinthető, de továbbra is fennáll az állandó játékiállítás. Megközelíthető a 3-as metró Kőbánya-Kispest végállomásától a piros 136-os busszal (6. megálló). A kiállítás nyitva: hétfőn 14-18, szerdán és pénteken 9-13 óra között.

Krónika

A játék az ezredfordulón folytatódik

Megünnepeltük a Fehérvári Babaház – Moskovszky-Gyűjtemény hét éves fennállását

Társaságunk, Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata és a Szent István Király Múzeum ünnepi ülésel és játéktörténeti konferenciájával emlékezett meg 2005. november 12-én a Gyűjtemény megnyitásának évfordulójáról és Alapítójának, DR. MOSKOVSZKY ÉVÁNAK 80. születésnapjáról a székesfehérvári Városháza Dísztermében A köszöntők sorát DR. FÜLÖP GYULA megyei múzeumigazgató nyitotta meg. WARVASOVSZKY TIHAMÉR polgármester különösen meleg szavakkal méltatta a gyűjtemény humanus értékeit.

DR. VÍGH ANNAMÁRIA a NKÖM Múzeumi Főosztályvezetőjének emelkedett hangú köszöntőjét - külföldi hivatalos útja miatt - ELEK ERIKA székesfehérvári óvónő tagtársunk olvasta fel.

DR. F. PETRES ÉVA régész *Néhány szó az ókortörténeusről* címmel méltatta Moskovszky Éva játéktörténeti kutatásainak ókori vonatkozásait. Kalmár Ágnes, a Szórákaténusz Játékmúzeum és Műhely igazgatója *A hazai játékkutatás Nagyasszonya* címmel Moskovszky Éva segítő tevékenységét méltatta, a játékkutatás hazai kibontakoztatásában betöltött pótolhatatlan szerepét. DR. GYÖRGYI ERZSÉBET *Éva Nénénk és a Társaság* címmel a sokéves együttműködés állomásait sorolta fel, kitérve Éva a *Sors és Játék* c. könyv megírásához vezető kutató munkájára, két rangos kitüntetésére, a gyűjtemény Székesfehérvárra kerülésének lépéseire, amelyeket azután részletesen ILLYÉS ENDRÉNÉ TÜNDE ismertetett *A budai villától a fehérvári Megyeházig* című megemlékezésében. Iskolás gyermekek csoportja is jött köszönteni, ők elmondták: *Miért szeretem a Babaházat?* Mindezek után Dr. Moskovszky Éva *Sors és játék – sorsom – játékaim* címmel előadta híresé vált könyve fő téziseit.

Még számosan köszöntötték ez után az ün-

nepeltet. A Városházán: nagyszerű fogadás következett, majd átmentünk a Babaházba, az időszaki kiállítások és gyermekfoglalkozások termébe, ahol épp a Pinokkió kiállítás volt látható. ROCHÁNÉ BÜDY ANNAMÁRIA Mexikóból hazalátogatott Tagtársunk Szlovák drótjátékok a világ körül címmel tartott nagyon sok új információt közlő előadást. KRIZSÁNY ANNA múzeumpedagógus a Pinokkió-kiállítás gyermekfoglalkozásaiból adódott erkölcsi tanulságokat elemezte. A nap fénypontja volt, mikor DR. FÜLÖP GYULA megyei múzeumigazgató átadta az ünnepelt Moskovszky Évának az intézmény ajándékát: a számítógépet, amely abban segíti, hogy otthonában dolgozhasson gyűjteménye muzeológiai és tudományos feldolgozásán.

Mit kívánhatunk az ünnepelteknek? Minél több látogatót, érdeklődőt a Babaháznak, terjedjen híre minél többekhez s távolabbra - szeretett és tisztelt Éva nénénknek pedig egészséges idős kort, hosszú életet, további játékos munkakedvet kívánunk!

Györgyi Erzsébet

*

A Fából készült csodák (facsipek és spatulák) című játékiállítás 2005. november 30-án nyílt az Erdészeti Múzeumban

(Esterházy Palota, Sopron). A tárlaton a Nyugat-Magyarországi Egyetem Faipari Mérnöki Karán tanuló hallgatók, GERENCSÉR KINGA irányításával készült munkái voltak láthatók 2006. január 31-ig.

„A természetes anyagokból különféle játékokat készíthetünk. A fa az egyik legcsodálatosabb anyag, hiszen holtában is él. De talán a legfontosabb, hogy mindenhol és mindenki számára elérhető”.

A kiállítás hírét bejelentettük az előző Forgóban, de mivel lapzártakor érkezett, a meghívó ábráinak bemutatását itt és a címlapon pótoljuk. (A szerk.)

Forrai Katalin emléknap

A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet és a XVIII. kerületi Egyesített Bölcsődék szervezésében 2005 november 26-án a Rózsa Művelődési Házban (1181 Budapest Városház utca 1-3.) a kerület polgármesterének, MESTER LÁSZLÓ országgyűlési képviselőnek fővédnöksége alatt emléknapot tartottak a 2004 december 30-án elhunyt, országszerte és a nagyvilágban egyaránt ismert, számos kitüntetéssel elismert kiváló zenepedagógus tiszteletére. A szervezés munkáját RÓZSA JUDIT, az NCsZi bölcsődei szakreferense és KISS FERENCNÉ, a XVIII. kerületi Egyesített Bölcsődék Intézményei vezetője vállalták. Előadást tartottak: DR. KALMÁR MAGDA egyetemi docens: *A zenei nevelést a gyermek születése előtt 9 hónappal kell elkezdni...* (Kodály Zoltán); NAGY JENŐNÉ főiskolai adjunktus, Szarvas, Tessedik Sámuel Főiskola: *A kisgyermekkor zenéjével foglalkozni nem mellékes pedagógiai kérdés*; DR. GÁLL FERENCNÉ énektanár, Szekszárd: *Emlékképek Kati néniről*. Ezt követően *Így énekelünk, így játszunk mi...* címmel bölcsődei gondozónők kórusai szerepeltek daikkal, játékkal.

Társaságunk szintén tisztelegni kíván a 2005. elején elhunyt Forrai Katalin a legkisebbek zenei kultúrájának megalapozása terén megvalósított életműve előtt.

Gy.E.

Babakiállítás az Iskolagalériában

TARNAVÖLGYINÉ ORCZI BERNADETT textiljáték-készítő kiállítása 2006. január 13-án, pénteken, 18 órakor nyílt a Körösi Csoma Sándor Általános Iskola Iskolagalériájában, 2120 Dunakeszi, Garas utca 26, a Duna-parti lakótelep szívében. Megnyitotta DR. GYÖRGYI ERZSÉBET. Az iskolai Kicsinyek kórusa - vezényelt BRUNDÁNÉ JUHÁSZ ÉVA - gyönyörű karékkal tette ünnepélyesebbé a megnyitót, a Gyöngyharmat óvoda Tulipán csoportja

HARANGOZÓNÉ SVELÁN ZSÓFIA vezetésével remek jelmezekben adta elő az erdőszélen felejtett játékmackó történetét, aki idegenül érezte magát az erdei állatok között, amíg egy valódi mackócsalád be nem fogadta. A győri és visegrádi babakiállításokról jól ismert fiatal alkotó - aki ennek az iskolának volt tanulója - sokféle játékbabája és állatkája, földön kívüli lényei, történelmi kosztümös alakjai jócskán betöltötték az aulában lévő galériát, és óriási sikert arattak a gyerekek és szülők körében is. Bárcsak minél több iskola, gyermekintézmény követné ezt a remek példát és fogadná-mutatná be egy-egy játékkalot, vagy alkotó-csoport műveit, hogy minél közelebb jussanak a gyerekekhez! Megtekinthető volt 2006. január 27-ig.

A XII. Betlehemi Jászol pályázatára készített szép alkotásáért Társaságunk STEFKÓ RITÁNAK könyvcsomaggal fejezte ki elismerését.

KARLÓCAI MARIANN még mindig hiába keresi játékgyűjteménye állandó kiállításának helyét, azonban - épp szeptember 30-án, társasági rendezvényünkön, a Millenáris Fogadóban tartott előadása alkalmával - újabb meghívást kapott annak kisebb arányú bemutatására, ezúttal Túrkevéről, DR. ÖRSI JULIANNÁTÓL, a Finta Múzeum igazgató asszonyától. A *Játékország lakói* című kiállítás január 21-én, szombaton 10:30-kor nyílt a múzeum Vadász Pál termében (Túrkeve, Kossuth

utca 6.), megnyitotta DR. GYÖRGYI ERZSÉBET. A Széchenyi úti óvoda nagycsoportosai SEBŐK ISTVÁNNÉ óvónő vezetésével helyi hagyományos játékokat játszottak a megnyitón.

Megtekinthető március 10-ig. A kiállítás nyitvatartási ideje alatt 3 alkalommal történelmi játszóházat szerveznek. A kiállításához kapcsolódik játékkészítés, játékgyűjtés. Információ: Finta Múzeum, telefon: 56/361-183.

Megjelent

Ma Andersen Óbudán

Mesegyűjtemény

2005. tavaszán az Óbudai Múzeum és a Kiss Áron Magyar Játék Társaság megszervezett egy országos meseíró pályázatot a világhírű dán meseíró, HANS CHRISTIAN ANDERSEN születésének 200. évfordulója alkalmából.

90 szerző 130 meséje érkezett be az ország különböző részeiből, még külföldről is. A május 28-i ünnepélyes eredményhirdetéshez nagy érdeklődéssel kísért, sikeres irodalmi est kapcsolódott.

Az értékelést végző zsűri – BALÁZS SÁNDOR, CSEPELYI ZSIGMONDNÉ, DR. FRÁTER ZOLTÁN, DR. GYÖRGYI ERZSÉBET, DR. MATUZ EDIT, DR. ÚJJ ÍRISZ – döntése nyomán Balázs Sándor és Matuz Edit megszerkesztett egy 30 szerző 33 alkotását tartalmazó kötetet.

A válogatás és értékelés három korcsoport szerint történt: az általános iskolás korosztálytól 14 mesét kaptunk, ezek közül FOGAS LÍVIA MÁRTA, KOVÁCS ALEXANDRA, TÖRÖK ÁDÁM és KIRÁLY MARTIN meséit olvashatjuk a kötetben.

A 14–19 éves korosztálytól nagyon kevés, mindössze 5 mese érkezett, ezek közül KÁLLAI TIBOR, SCHILLER MÁTYÁS, SZÉKELY DÁNIEL történeteit válogattuk be a kötetbe.

A legtöbb mesét felnőttek írták, ezek közül az első helyezést megosztva DÁVID ÁDÁM ZOLTÁN és PRÁGAI NOÉMI nyerte el. A történeteket különböző típusokba sorolhatjuk. Egy részük Andersen-meséket ültet át mai környezetbe, a mai világ problémáit feldolgozva úgy, hogy gyakorlatilag megtartja az eredeti cselekmény fonalát vagy szereplőit. Ide tartoznak az általunk ajánlott történetek: *A kis gyufaárus lány*, *A rút kiskacsa*, *A rendíthetetlen ólomkatona* vagy *A császár új ruhája* című mesék átdolgozásai. A másik csoport nem kötődik konkrét meséhez, hanem az életre kelt tárgyak tetteiben vagy hangulatában, képi világában kapcsolódik Andersenhez. Néhány mese, direkt vagy áttételes módon általános emberi igazságokat jelenít meg. Beküldtek novella-szerű élettörténeteket is, amelyekben kevés mesés elem található. DR. SZABÓ GYÖN-

GYI pszichiáter *A mese szívből jövő ajándék* címmel írt a kötet végére elemző gondolatokat a mese és a gyerekek kapcsolatáról.

A mesék-novellák illusztrálását RÉKASSY ESZTER grafikusművész bravúros technikai tudással és a lényegyet kiemelő érzékenységgel oldotta meg.

E pályázat jó alkalom volt arra is, hogy megismerjünk, felfedezzünk néhány olyan alkotót, akik korábban még nem publikálták írásaikat, megjelentetésük nekünk és nekik is nagy örömet okozott.

Ez az örömteli hangulat uralta a december 16-i a könyvbemutatót, amikor az Óbudai Múzeumban a szerzők családtagjaik és barátaik társaságában élvezettel hallgatták SZÖRÉNYI LÁSZLÓ, az MTA Irodalomtudományi Intézete igazgatójának Andersent és a kötetet méltató szavait.

A *Ma Andersen Óbudán* c. kötet Újj Írisz szerkesztésében, az Óbudai Múzeum kiadványaként, a Múzeumban, (1033 Budapest, Fő tér 1.) és a Lítea könyvesboltban (1014 Budapest, Hess András tér 4.) vásárolható meg, illetve utánvétellel postán megrendelhető.

Mint ahogy az Andersen mesék, ezek az „átiratok” sem csak gyerekekről és nemcsak gyerekeknek szólnak, korhatár nélkül szívből ajánljuk mindenkinek!

Matuz Edit

A Műértő művészeti és műkereskedelmi folyóirat Játék rovata

PRÉKOPA ÁGNES művészettörténész, a folyóirat akkor munkatársa, jelenleg főszerkesztő-helyettese 2005. januárjában keresett meg tervével: a mindennapi élet tárgy kultúrájával alaposan foglalkozni kívánnak, s ezen belül a játékokról is rendszeresen hírt adnának igényes, szép kivitelű lapjukban, amelynek fő rendeltetése a képző- és iparművészet világának megismertetése a széles nagyközönséggel, különös tekintettel a napjainkban mind intenzívebbé váló műkereskedelemre.

A következő, februári számban már két teljes (A3-as!) oldalon olvashatunk témánkról, elsőnek KARLÓCAI MARIANN eddigi bemutatóival is nagy hírt szerzett, jelentős gyűjteményéről, a gyűjtemény történetéről, a gyűjtő törekvéséről a teljes anyag bemutatására – *Múzeum kerestetik* kifejező címmel (P. Á.). *Paszt Ella és a Rongyoszsákom királynője* cím alatt TÓTHNÉ FÁBIÁN ETA nyilatkozik. Mosolygós, babáktól körülvelt mellképe alatt olvasható: „kiderült, hogy Magyarországon minőségi játékszerre nincs igény”... Szerencsére, a művészi díszbabák, mesehősöket ábrázoló és történeti babák megalkotására ösztönző újabb és újabb, több irányból érkező felhívásoknak nem áll ellen, s ezeknek köszönhető az utóbbi években készült számos, nagy feltűnést keltő alkotása, amelyekkel Győrben a Zichy Palotában, Visegrádon a Mátyás Király Múzeumban és további kiállítóhelyeken találkozhattunk (SPENGLER KATALIN). *Képzelt által életre keltett tárgy* cím alatt írt MOSKOVSKY ÉVA tömör babatörténeti összefoglalást, kitekintéssel a távol-keleti, az ókori babakultúrára is. Befejező mondatait idézzük: „A baba a képzelet által életre keltett tárgy. Először készítője lehelt beléje lelket, aztán a vele játszó kislány, ezért csak akkor vásároljunk antik darabot, ha őszintén vonzódunk ezekhez a kis jószágokhoz.”

Információk gyűjtőknek és érdeklődőknek cím alatt elsőnek Társaságunkról olvashatunk pontos és megtisztelő bemutatást, ezt követően a győri Zichy Palota Családi Intézet babarendezvényeiről és a Magyar Bababarátok Egyesületéről. Felsorolva a hazai babamúzeumok adatai: Tihanyi Babamúzeumé, a Fehérvári Babaház Moskovszky Gyűjteményé, a Népművészetek Házában működő, DR. KOVÁCS JÁNOSNÉ MARIKA hagyatékát őrző Szentendrei Babamúzeumé, a népviseletes babákat gyűjtő Abádszalóki Faluház-Babamúzeumé, és a Keszthelyi Babamúzeumé. A legfontosabb magyar játéktörténeti gyűjteményként szerepel a Szórakaténusz Játékmúzeum és Műhely, emellett említésre kerül a békéscsabai Meseház és a martonvásári Óvodamúzeum, a nagy országos és megyei múzeumok játékgyűjteményei, valamint az Internet Játékház is. Kiváló első eligazítás!

A márciusi számban, *Tárgyvilág* rovatcím alatt, a *Játék* alrovatba került témánk. KALMÁR

ÁGNES, a Szórakaténusz Játékmúzeum és Műhely igazgató asszonya *A puzzle története* című írásával és az 1780-ban készült öspuzzle (mozaikrejtvény) illusztrációjával lepett meg, kevesen tudhatták, hogy múzeuma rendelkezik a legkorábbi puzzle-ok egy példányával.

Az áprilisi *Tárgyvilág* rovatban már *Magyar játéktörténet* cím alatt jelent meg Kalmár Ágnes „*Grabóka*” *műhelye Budapesten* című írása, amelyben rövid összefoglalását adja GRABOWIECZKY LEON fajátéktervező iparművész munkásságáról folytatott sokéves kutatásainak. (Részletesen: Kalmár Ágnes: *Grabowieczky Leon művészi magyar játékműhelye*, Budapest-Kecskemét, 2005.). Grabowieczky kimagasló képviselője a századelő rangos iparművészeti – vizuális környezetet alakító – törekvéseinek.

A májusi számban ROCHÁNÉ BÜDY ANNA-MÁRIA írásával találkozunk. *Zorkóczy Miklósné népviseletes babái*-ról írt, a Mesterremek díjjal kitüntetett népi iparművész munkásságáról, alkotásairól, gazdag életművéről objektíven, mégis a megbecsülés meleg, elismerő hangján.

A júniusi *Tárgyvilág*-ban *Lemezvonat, fémépítő, csipegető csibe* cím alatt a fémjátékok világába vezet be KALMÁR ÁGNES. A hazai lemezjáték-gyártás röviden összefoglalt története különösen figyelmet érdemlő, hiszen egyetlen magyar háztartásból sem hiányoztak e közkedvelt termékek, mint az illusztrációkén bemutatott Lendület motorkerékpár, vagy a nemrégiben óriásplakáton viszontlátott csipegető csibe. Meglepetés e rovatban *A világ négy sakkmúzeumának egyike* cím alatt megjelent ismertetés a Heves városában működő sakkmúzeumról (Moszkva, Frankfurt, Rio de Janeiro a hazája a többi háromnak), HERÉDI ZSUZSANNA tollából.

A július–augusztusi szám *Tárgyvilág*-ában JÁNOSKA ANTAL az Iparművészeti Múzeum *Kártya – játék – szerencse* kiállításáról ír, melyről a *Forgó* 2005. júliusi számában adtunk hírt és kapcsolódóan gazdag irodalom ismertetést.

Az októberben folytatódó *Tárgyvilág – Játéktörténet* szerzője, Kalmár Ágnes nagy- és dédszüleink gyermekkorának páratlanul népszerű játéka, *Az Anker kőépítő* karrierjét mutatja be egy Anker kockákból épített római templom képével illusztrálva.

Novemberben egyetlen tárgyfésülés töltötte ki *A nem különleges alkotások világa* terét: a falvédő. Emlékeznek előző számunkban az *Angyalok konyháját* hirdető példányra? Hadd idézzünk KOVÁCS ÁKOS tanulmányának motívójából a játékra is találó idézetet: „Ahhoz, hogy megteremtsük az új népi művészetet, azaz olyat, amelyet az emberek átélnek... a giccsből kellene azt kitermelni, és nem a különleges alkotások világából, körül kellene nézni a legkülönbözőbb ősi hagyományok területén... és aztán abból teremteni művészetet... Közönségesnek lenni, végtelenül és szentül vulgárisnak lenni: ez az elérhetetlen tökély, amely előtt kétségbe kell esnünk.” (Karel Čapek)

A decemberi számban *Kettős születésnap* címmel olvashatunk megemlékezést a Fehérvári Babaház – Moskovszky Gyűjtemény hétéves fennállását, az alapító és a tulajdonos, dr. Moskovszky Éva 80. születésnapját együtt megünneplő november 12-i, a székesfehérvári Városháza dísztermében tartott ünnepségről, melyet Székesfehérvár Megyei jogú Város Önkormányzata, a Szent István Király Múzeum és Társaságunk együttesen szervezett-rendezett, s amelyen Társaságunk számos tagja vett részt. (Részletes beszámolóink róla a *Forgó* 8. oldalán.) Ugyanezen az oldalon JÁNOSKA ANTAL *Kártyakönyvtár* címmel ad tanácsokat kezdő kártyagyűjtőknek: milyen könyvekre lesz szükségük tájékozottságuk megalapozásához.

A 2006. évi első számban nem találunk játék-cikket, csupán egy műanyag maci képét FRAZON ZSÓFIA írásához, a Néprajzi Múzeum készülő műanyagtárgy-kiállításának előzeteséhez illusztrációként. Mégis reméljük a kiválóan indult sorozat folytatását! Egy év alatt valóságos *bevezetés a játéktörténetbe és a játék világába* alakult ki szemünk előtt, amely az e téren többé-kevésbé tájékozottak számára is fontos információkat nyújt. A Műértő cikkei megtalálhatók a www.artportal.hu-n is!

Györgyi Erzsébet

*

A Budai polgár, a II. kerületi Önkormányzat lapja a 2005. év folyamán a Millenárisban szervezett rendezvényeink – konferencia, játékbemutatók, tagjaink kiállításai – nyomán felfedezte Társaságunkat. Egész oldalas bemutatást jelentetett meg PÉTER ZSUZSA tollá-

ból *Játszani is engedd* címmel a soros elnökkel folytatott beszélgetés alapján.

Gy.

Köznevelés – az Oktatási Minisztérium hetilapja

A lap 2005. évi 37. számában 7 oldalt szentelt *A játék – az nem játék!* című összeállításnak, amelyet CSORDÁS DÁNIEL jegyez. TÉSZABÓ JÚLIA, az ELTE Pedagógia és Pszichológia Karának oktatója a játék szerepének változásáról a történelem folyamán, a játékok különböző anyagairól, az eszköztelen játékról beszélt. A hazai játéktervezés problémáiról DEMJÉN IMRE Munkácsy díjas tervezőművész és BUDAVÁRI ISTVÁN, a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola tanára szóltak. A nagyarányú import, a játéktervezés oktatásának háttérbe szorítása nehezíti nálunk játéktervezői életpályák kibontakozását. A játék a nevelődésben betöltött nélkülözhetetlen szerepét számos példával illusztrálják. KRISTON VIZI JÓZSEF játékkutató náluk kedvezőbben ítéli meg a hazai játékkultúra állapotát. Ő a legnagyobb veszélyt a múlt játékkultúrája iránti nosztalgiában látja és dicséri a jelen hazai játékkalkotóinak eredményességét. Felhívja a figyelmet a Nyugatmagyarországi Egyetem frissen végzett játéktervezőire (*Forgó* 2005/2 5-6. o.). Játék- és taneszköz-rendeletet sürget, a hazai szellemi termékek előnyben részesítését. *Játékház* komplex intézményt képzelt el a játékkalkotók munkájának segítésére és tesztelésére. Két gyermek is nyilatkozik: CINTIT az állatfodrászat köti le és matricákat cserél, DANI kedvence egy számítógépes játék és a Lego meg a bogarászás, és nem szereti a társasjátékot. Egy iskolaigazgató, SZONTAGH PÁL is megszólal. Ő hátrányos helyzetű tanulói számára a sikerélmény lehetőségét nyújtja játékos, csoportos tevékenységekben, a napközi kézműves foglalkozásain, de népi játék és néptánc is van az iskolában. TUNYOGI ERZSÉBET egyedülálló módszerével halmozottan sérült gyermekek fejlesztését, cselekvő emberré válását segíti Gyógyító Játszóházában. Megtanítja a szülőket gyermekükkel együtt játszani, s ezáltal hozzásegíti őket ahhoz, hogy annak fejlesztőivé válhassanak.

Az írás Társaságunk tagjaiként mutatja be a megszólalókat, kivéve közülük az iskolaigaz-

gatót és a két gyereket. A bevezetőben szép jellemzést olvashatunk: „Kevésbé ismert a neve Kiss Áronnak (1845–1908) pedagógusnak, aki Közép-Európában elsőként kutatta fel és gyűjtötte össze a hazai játékokat, játsszási szokásokat. Az ő szellemiségét őrzi a Kiss Áron Magyar Játék Társaság, amelynek tagjai a játékot a legtermészetesebb, nélkülözhetetlen gyermeki tevékenységnek tartják, és a hazai játékkultúra értékeinek felkutatására, terjesztésére és korszerű továbbfejlesztésére törekednek.” E méltató hangnem sajnos megváltozik. Kriston Vizi József így nyilatkozik: „Felmerül a kérdés, hogy a múlt játékkultúrája iránti évtizedek óta érezhető nosztalgia nem vezet-e minket tévútra. Nem sugallja-e azt, hogy bezzeg régen többet, szebben, erkölcsösebben játszottak a gyerekek? Ennél sokkal árnyaltabb a helyzet.” A riporter kérdés ezt követően így hangzott: „Úgy tűnik, mintha a játéktársaság csupa olyan emberből állna, akik máglyára vetnék az összes Barbie babát, és fajátékokkal és csutkababákkal árasztanák el a gyerekszobákat...” Mire a válasz: „Ezzel a kritikával teljesen egyetérték. A játéktársaságban van egy sajátos vonulat, amely megerősítette a létezésünkkel kapcsolatos félreértéseket. ... A képernyőn megjelenő játék sokszor nem alávalóbb, mint egy közepszerű, unalomig egymásról koppintott, fából készült játék, ami koszolódik, színét veszti, kihullik az alkatrésze. Nekünk abban is meg kell erősítenünk a játékkal ismerkedő embereket, hogy nem csak a poros skanzenekben és néprajzi kiállításokon lévő tárgyak az igazi játékok. Ezek nagy részét felnőttek készítették, sokszor nem is gyerekek számára. A játékkiállítások jó része nem más, mint reprezentatív tárgyak felvonultatása, ami lenyűgözheti a felnőtteket, hogy milyen ügyes volt a mesterember...”

Társaságunkkal tevékenységével sajnálatosan bánik el az összeállítás. Szóba se kerül annak sokirányú működése, figyelmen kívül marad az arról rendelkezésre álló bőséges, rendszeres információ, amely *Forgó* lapunk 6 évfolyamában és honlapunkon megtalálható, sőt, ezek említése is elmarad. Ehelyett a riporter leírta, ami neki úgy tűnik – és pedig hogy „máglyára vetnék”... Ezt követően Kriston Vizi József – akinek vezetése alatt egykor országos, sőt határon túli ismertséget szereztek a Szórákaténusz Játékmúzeum és Műhely kiállításai – egy, a Társaságban lévő vonulat vízióját vázolja fel, amelynek érdeklődési

körébe tartozó – a néprajzi kiállításokon látható hagyományos – játékokról elmondja lesújtó véleményét. Ezután már nem kell sokat töprengenünk, honnan eredt a „máglyára vetni” gondolata. Mert ezek égnének aztán igazán! A Játék Társaságban (és nem játéktársaságban!) ilyesfajta szándéknak aligha akadhatott bárki a nyomára.

Ezek aztán igazi félreértések. A tűzzel játszani veszélyes! A kultúra értékeit többször vetették máglyára a történelem rossz korszakaiban. Szívesen vennénk, ha az ezt a beszélgetést közlő lap valós képet mutatna be a Kiss Áron Magyar Játék Társaság tagjainak – akik közül jó néhányan ténylegesen megmentettek játékszereket a tűzre vetéstől – hagyományos és modern játékokat egyaránt tisztelő, megismerésüket elősegítő tevékenységéről. Uram bocsá – a *Forgóban* méltatott Barbie-kiállításokról is. Ha arról írnának: mit tesz a Társaság, nem lenne szükséges következtetgetni, mit tenne legszívesebben. Ha engem kérdenének: a végzett munkánkról írott cikket olvasnék szívesebben.

Azt hiszem, többünknek lenne mondanivalója mind a fentiek tartalmával, mind azzal az eljárással kapcsolatban, hogy a vonulat meghatározása és megkeresése elmaradt – s ha találtak volna ilyet, annak kifürkészése is: mit forgat az a fejében?

Györgyi Erzsébet

Szív adja szívnek szívesen

Családi füzet a mézeskalács történetéről.

BELVARACZ IBOLYA és HOMOKINÉ BÍBOR ANNA ízléses füzetet állítottak össze a hasonló című kiállításához (hírt adtunk róla az előző *Forgóban*), a Szórákaténusz Módszertani Füzetek VI. köteteként. Játékosan ismertet meg a mézeskalács múltjával és jelenével, teszi valódi élménnyé a kiállítás megtekintését. A belehelyezett melléklet: kartonpapírból kivágható, 18 alakos, színes betlehem, amelynek eredetije is látható a kiállításban mint a Múzeum gyűjteményi tárgya! Megrendelhető: Szórákaténusz Játékmúzeum és Műhely, 6000 Kecskemét Gáspár András utca 11. Telefon: 76/481-469. E-mail: muzeumesmuhely@szorakatenusz.hu.

Levélhullás

Válasz Jártó Kocsis Editnek

Kedves Edit!

Nagy érdeklődéssel olvastam cikkedet a *Forgóban*. Elgondolkoztattott. Egyre csak az járt a fejemben – Neked csak ennyi volt a győri konferencia?

Igaz, a kilenc összejövétel közül talán csak kettőn, hármon vettél részt. ... A győri babakonferencia *ünnep*. *Babaiünnep*. Az alkotó és az alkotás ünnepe. A hasonló érdeklődésű emberek közös nagy ünnepe... Ünnepe a kialakult barátságoknak is – ha jól emlékszem, a miénk is ott kezdődött.

Nagyon szép gondolatokat írsz az emberi kapcsolatok fontosságáról, minden szavad színigaz! Csakhogy ezek a kapcsolatok kialakultak, működnek (divatos szóval élve). Bármikor fordulhatunk egymáshoz személyesen, telefonon, levélben, ha segítségre van szükségünk, de akkor is, ha csak baráti biztatás kellene vagy őszinte kritika. Egymást keressük, ha valamilyen különleges kelme vagy díszítőelem hiányzik, megy ám a körtelefon, és jönnek a borítékok postafordultával. Ennyit az „emberi” kapcsolatainkról.

A győri kiállítások egyre nívósabbak, színesebbek, szélesebb körűek. Ebben mindnyájan benne vagyunk nyakig, mivel csak azt tudják kiállítani, amit odaviszünk Sepsiszentgyörgytől Hegyeshalomig. Hogy a nemezmaci és a porcelán dáma egyenlő eséllyel indulhasson, ezért találták ki a több kategóriás bírálatot. Véleményem szerint a bírálatra nagy szükség van, mert *szakértők*, nagy szakmai múlttal rendelkező emberek segítik az amatőröket profikká válni. És aki az alkotását közszemlére teszi, annak fel kell vállalnia a dicsérrettel együtt a kritikát is. ...

Rivalizálás? Gondolod? Lehet, hogy én vagyok figyelmetlen, de sokszor voltam meghatott tanúja, ahogyan egymás munkáit dicsérték, ahogy szívből gratuláltak a másoknak.

A rivalizálás – egy bizonyos szinten túl – nem ölt durva formát. Inkább mint egészséges húzóerő szerepel, és ez nem baj. Sőt! Fokozza a teljesítményt. Mert bizony egy kézművesnél fontos a teljesítmény! Kell a produktum! A pontosan, művesen, hitelesen,

keservesen megdolgozott produktum.

Persze ez csak az én földhözragadt véleményem, azt hiszem, a munkámból fakad, a szigorú rendet követő és követelő munkámból. Mert ... szárnyalhat az én lelkem és egyesülhet bárkiével, ha a *fikető* nem méretarányos, ha a kötő *cuffos*. Én abban is *ládd parasztos* vagyok, hogy inkább érdekel, mit *tesz*, csak *ótán*, mit mond.

Egyébként vallanak az aprócska alakok készítőjükről. Hordozzák a naivitást, a humort, józanságot, sértettséget, vidámságot, mindenfajta érzést, mert bele vannak abba varrva sorsok, történések.

És ha már Győrről levelezünk: én mindig adósuknak érzem magam. Az életem legszebb napjai közé tartozik az ott eltöltött idő. Annyi figyelemmel, szeretettel gondoskodnak mindnyájunkról. Készségesek és fáradhatatlanok. Csak a sötét karikák a szemük körül árulkodnak, de a mosolyuk mindig csillog. Nekem maga a csuda. Mindig megtiszteltetésnek veszem, hogy ott lehetek, olyan lázasan készülök, hogy meg tudjak felelni az esemény rangjához méltóan. Mivel ezt a levelet talán az érintettek is olvassák, szeretném mondani: *köszönöm, köszönöm* mind a kilenc babakonferenciát mindazoknak, akik megálmodták, életre hívták, továbbfejlesztették. Akik szellemi és fizikai erejüket évről évre bevetik a sikerért és értünk. Köszönöm az ott szerzett barátokat, Téged is, Jártó Kocsis Edit!

Végezetül kívánok békés, boldog ünnepeket és azt, hogy érezd, milyen szeretettel várunk mindig. Ilyen gondolatok jegyében ölel bababarátod :

Zorkóczy Éva

Remélem, ha Jártó Kocsis Edit és más határon túli Tagtársaink évente részesei lehetnek a győri babarendezőnyeknek, számukra is mind otthonosabbá válik annak légköre... A szerkesztő

✱

Tisztelt Tagtársak! Kedves Barátaim!
Nagyon örülök, hogy rátaláltam a játék társaságra. külön öröm a lapot olvasni.
Kívánok szeretettel boldog ünnepeket!
Egy botcsinálta babagyújtó, dr. Lux Judit

Karácsony van

Készítem az Angyalt tobozból, kötök egy kis táskát. Aztán eszembe jut, hogy csinálnom kellene egy babát. Csavarom két kifeszített ujjamra a fonalat, az lesz a teste... És egyszerre ott ülök abban a már csak nekem létező konyhában, lesem, hogyan csinálja nagyanyám, később anyám, fonalból a babát.

Azt is ők tanították, hogy Karácsonykor valahogy vissza kell varázsolni azokat, akik örökre elmentek. Mondani kell róluk valamit, még akkor is, ha tudjuk, hogy még a nevük kimondása is fáj.

A gyerekek, az unokák szemében felvillanó mosoly, egy eltemetett mosoly emléke. Beszélnem kell, gondolom, így Karácsonykor a lányaimnak, hogy voltak más Karácsonyok, amikor boldog volt, és egész volt a család. Egész? Egyszer így egész, egyszer úgy egész. Ma már egyik sem összerakható.

Mindig ugyanazt álmodom. Van egy hatalmas ház, abban egy nagyon nagy szoba, abban van egy hatalmas asztal egy régi, hímzett, zöld terítővel letakarva. Van ott egy nagy karácsonyfa. Olyan nagy, hogy mindenki odaférhet, aki akar. Abban az álomban ott vannak az élők és holtak, és ott van, aki egy szigeten vár, vagy ott ül a kemencepadkán. Ebben az álomban minden el nem mondott mondatot elmondhatnak, minden visszatartott kedves szót kimondanak. Abban az álomban mindig esik a hó. A hóesésben együtt mennek az élők és a holtak az éjféli misére.

„Békesség a földön az embernek!” – énekeljük együtt a fa alatt élők és holtak. A lakás falai, mintha kitágulnának, és nő a karácsonyfa is. „Békesség a földön az embernek. Békesség, békesség az embernek.”

Szeretettel

2005. december

Lux Judit

A mesék néha életre kelnek.

Egy ilyen mesés esetet mondanék el Nektek, ami velem esett meg egy forró nyári nap.

Az iskolai és bölcsődei szünet idején mint aktív nagymama, épp életem fő művén (írdatlan mennyiségű szilvásgombóc gyártásán) tüsténkedtem, amibe belecsörömpölt a telefon. Egy kellemes női hang keresett – innen Párizsból – mert látta a Duna TV-n a békési kiállítást, és neki ilyen baba kell, mivel készül Magyarországra, és meglepné a lányát egy huszárral. Nekem is tetszett a gondolat, főleg a választása. Egy 19. sz. eleji kék uniformisba szeretett bele, agyon zsinórozva, prémezve, de nem bántam. Örültem, hogy valaki engedi megmutatni az igazi huszáregyenruhát. Az én szívemhez azért is áll közel, mivel az alföldi parasztság körében az ünneplő az általuk korábban viselt uniformishoz nagyon hasonló volt. Maga a kék szín viselése módot, rangot jelentett. Sőt az Alföldön a női ruhatárban is belopódzkodtak a katonai viselet darabjai, pl. a mente, de a mezővárosok parasztpolgári viseleteiben a dolmány női változata is fellelhető a 18. században.

A magyar huszárok messze földön híres, szín pompás viselete nem véletlenül alakult. Az ezredtulajdonos urak saját ünnepi ruházatuk színeit vitték át katonáik egyenruhájára, és a díszítő elemek is szerényebb kivitelben, de hasonlóak voltak.

Az egyes darabok szabásvonala a férfias megjelenést segítette. ... Az uniformis egészében délceg megjelenést kölcsönzött viselőjének.

Az én délceg huszárom is elkészült, és mivel Franciaországba ment, mi más lehetett volna, mint *Kukoricza János*. Igaz, a régi, a mesebeli otthagya a fele királyságot, és az egész királylányt, de most más idők járnak. Az én Jánosom vélhetően ott marad, és egy vitrinben hirdeti majd elei dicsőségét. ... Kíváncsi lennék hogyan nézegeti majd a sok kényes porcelán dáma a nyalka magyar vitézt, hány üvegszív reped meg tüzes tekintetétől és hegyesre pedert bajsjától.

Csak senki ne tudja meg, hogy ez csak rongy. Szépen összecsavart rongy. De van szíve! És ez a lényeg.

Szeretettel:

Zorkóczy Éva

Tagdíj

A társasági tagdíj évi 1000,- Ft, nyugdíjasoknak, diákoknak, munkanélkülieknek 500,- Ft, jogi személyeknek, közösségeknek 2000,- Ft. Tagtársaink a befizetett tagdíj fejében kapják a *Forgót* is! Alapszabályunk értelmében a tagdíj befizetése az első negyedévben esedékes. Tehát kérjük, teljesítsék minél előbb! Ha OTP-fiókban adják fel, megtakarítják a postáról a bankba utalás költségét a Társaságnak.

Kérjük, aki teheti, túlfizetéssel járuljon hozzá a Társaság működési költségeihez, esetleg egy általa megválasztott céljához, amelyet módjában áll megszabni. A tagdíjfizetést KISSNÉ SZTRAKA ANNAMÁRIA tartja nyilván, információért, csekkért forduljanak hozzá bizalommal.

Köszönet a személyi jövedelemadó 1%-áért! Az APEH korábban átutalt számunkra 65.916 Ft-ot, amelyhez utólag még 8863,- Ft-ot csatolt. Így összesen 74.779,- Ft-ot juttattak Tagtársaink személyi jövedelemadójuk 1%-ából! Mindezt működési költségeinkre fordítjuk. Kérjük, a most következő adóbevallásnál még többen vegyék a fáradságot és töltsék ki Társaságunk adószámával (19039224-1-41) az adóbevallási csomagban talált lapocskát. Évről évre nő az így kapott összeg, jó lenne, ha idén elérnénk a 100.000 Ft-ot. Ezáltal úgy juttathatnak pénzt a Társaságnak, hogy Önöknek ez nem jelent költséget. Előre köszönjük.

Címváltozás, elérhetőség

Kérjük Tagtársainkat, hogy esetleges címváltozásukat a *Forgó* eredményes kézbesítése érdekében szíveskedjenek személyesen, levelezőlapon, telefonon, faxon vagy e-mailben közölni. Köszönjük, ha megadják e-mail elérhetőségeiket.

Belépési nyilatkozatok

Kérjük, hogy aki nem töltött még ki részletes Belépési Nyilatkozatot - ezt minden Tagtársunk megkapta belépésekor - szíveskedjék kitöltve megküldeni, Érdeklődési körük, elérhetőségeik minél részletesebb megadásával megnövelik a kapcsolat-tartás lehetőségét a Társasággal. Azt is köszönettel vesszük, ha bármely, a Társaság szempontjából lényeges adatuk megváltozását közlik velünk.

Minél pontosabban ismerjük adataikat, annál több további információhoz juthatnak a Társaságtól.

Várjuk írásaikat, híreiket

A *Forgó* következő lapzárta február 26.

Kérjük írásaikat, valamint a meghívókat, program-értesítőket, tájékoztatásokat rendezvényekről, játékos eseményekről, lehetőleg jó előre, hogy minél több előzetes hírt olvashassanak a *Forgó*-ban. A beérkező híreket rövidesen elhelyezzük a

<http://kamjt.freeweb.hu>

honlapon is. A *Forgó*-ba rövid írásokat várunk, a terjedelmesebb gazdagon illusztrált cikkeket honlapunkon tudjuk elhelyezni.

A *Forgó*-ba szánt írásaikat lemezen vagy e-mailhez csatolt fájlban, rich text (rtf) formátumban szíveskedjenek küldeni a gyorgyie36@axelero.hu címre.

Keressék fel honlapunkat, amelyen mindig friss összeállítást láthatnak aktuális eseményekről, kiállításokról, rendezvényekről és a múltbeliek adatait, anyagait is megtalálják. A honlapon megjelentetésre szánt híreket, cikkeket juttassák el a kamjt@netcity.hu címre is!

Köszönet Támogatóinknak:

a Nemzeti Civil Alapprogramnak,
a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának,
Óbuda-Békásmegyer Önkormányzatának,
a Nemzeti Kulturális Alapprogramnak,
a Művészeti és Szabdművelődési Alapítványnak,
KISS LÁSZLÓNAK (Budapest),
az ALK-T Bt-nek (Sashalom),
DR. SOMI ILDIKÓ fül-orr-gége szakorvosnak (Cegléd)
és utójára, de nem utolsósorban, az Óbudai Múzeumnak.

Forgó, a Kiss Áron Magyar Játék Társaság (KÁMJT) lapja.

ISSN 1586-1570. Megjelenik negyedévente.

Felelős kiadó: a Társaság soros elnöke; felelős szerkesztő: DR. GYÖRGYI ERZSÉBET.

Címünk: 1033 Budapest, Fő tér 1. (Óbudai Múzeum), telefon/fax: (1) 388-2534, fax: (1) 250-1020.

E-mail: kamjatek@axelero.hu, honlap: <http://kamjt.freeweb.hu>.

További kapcsolattartás: dr. Györgyi Erzsébet, telefon/fax: (1) 315-6193, e-mail: gyorgyie36@axelero.hu.

KISSNÉ SZTRAKA ANNAMÁRIA, telefon: (1) 246-0107, e-mail: kamjt@netcity.hu, amsztraka@netcity.hu.

Bankszámlaszámunk: 11702036-20657972, adószámunk: 19039224-1-41.

Ötleteket, javaslatokat szívesen fogadunk!